

Harmaa norjanhirvikoiria

(Hirvikoiria- lehti 4/ 96)

Esko Nummijärvi

Viitataan Hirvikoiria-lehdessä olleeseen J. Immosen erittäin ansiokkaaseen kirjoitukseen jalostuksesta. Samassa lehdessä oli Nuutisen mielipide-sivulla kirjoitus kahdesta näyttelystä ja kantaa ottava mielipide Norjan ja Suomen harmaakoirien ulkomuotoeroista ja tuomarien arvosteluista.

Immosen kirjoituksessa esiintyy usein maininta Kruunupään koirista periyttämistilaston koirina ja niiden jälkeläisinä.

Kun harrastuskunta on 25 v. aikana huomattavasti muuttunut, monellakaan nykyharrastajalla ei ole täyttä kuvaa siitä, kuinka Suomen harmaakoira on tänne tuotettu ja mistä koirista kantamme pääasiassa on muodostunut. Samoin ne alkukoirat, jotka ovat periyttäneet jalostuskantamme tumman värisävyä.

Seitsemänkymmentäluvun alussa harmaakoirakantamme oli hyvin vähäinen. Harrastajia olivat lähinnä rannikkoseutujen suomenruotsalaiset, jotka olivat tuottaneet joitain harmaavärisiä koiria Suomeen osaksi seura- ja osaksi hirvikoiriksi.

Olin 70-luvun alussa yhteydessä Birger Erikssoniin Filpstadista. Toimitin hänelle lähinnä joitakin suomenajokoiria. Tulkkina toimi Västerjärdistä oleva Thure Sandholm.

Kun minulla oli harrastuksena karjalankarhukoira, he alkoivat esittää, että voisinko minä toimia tuottajana ja kasvattajana harmaille koirille. Heidän käsityksensä mukaan tämä rotu on valmiiksi jalostettu hirvikoira ja heidän mukaansa hyvä luonteinen ja helppo-hoitoinen. Innostuin asiasta. Em. asiantuntijoiden välityksellä ostin Ruotsin parasta jalostusaineistoa, lähinnä aikuisia valiokoiria. Tämän toimiminen kulmakivenä oli jo maassamme oleva tunnettu periyttäjä kaksoisvalio Pigge. Jo aiemmin olivat Veikko Hakkarainen ja Helge Finnilä tuottaneet Ruotsista Skogmargens Benin ja Lindhagens Arckon. Näistä koirista pääasiallinen harmaakoira on maahamme kehitetty.

Samaan aikaan näin näyttelyissä eräällä rouvalla mielestäni kauniin koiran. Sen nimi oli Jack. Kehotin Matti Laihoa ostamaan sen ja niin Jack siirtyi Matin omistukseen. Jackin vaikutus on ollut melkoinen koirakannan muodostumisessa.

Minulla oli pari kertaa Norjan lehdissä ostoilmoitus. Olisin halunnut ostaa valmiin koiran rodun kotimaasta. 70-luvun alussa Norjan haukkuva harmaakoirakanta oli melkoisen heikko. Harrastajat kiinnittivät enemmänkin huomiota ulkomuotoon ja värin jalostamiseen. Puolet sen aikaisista koekoirista kilpaili ns. kytkinkoirina ja niistä ei ollut paljon apua irtokoirajalostukseen. En saanut Norjasta yhtään asiallista tarjousta. Myöhemmin sain vaikutettua niin, että sieltä tuotettiin kaksoisvalio Kvikk ja Skinnerstuens Rex. Kvikk on täysin norjalainen, vaikka se olikin Ruotsissa.

Rodun markkinointikeinot olivat 70-luvun alussa melko aggressiiviset. Vaikka harmaakoira on nostanutkin karjalankarhukoiran haukkutasoa melkoisesti kilpailevana rotuna ei Suomen Pystykorvajärjestö eikä

karjalankarhukoira-harrastajat ole koskaan antaneet anteeksi toimiani harmaan koiran tuonnista ja markkinoinnista.

Innostus uuteen tuotteeseen on aina kova. Niin myöskin tässä tapauksessa alettiin uskoa, että jokainen harmaavärinen koira on valmis hirventappokone. Näin asia tietenkään ei ollut. Kysyntä ylitti tarjonnan ja markkinoille pääsi haukkumatonta ainesta. Siitä huolimatta harmaan koiran rekisteröinnit ja suosio kasvoivat niin, että se on jatkuvasti viiden eniten rekisteröidyn koiran joukossa.

Kun tuottamani jo täällä oleva jalostusaines oli väriltään suhteellisen tummaa, on oma koirakantamme sen mukainen, niin kuin Nuutinen aivan oikeutetusti kirjoittaa. Valinnan-vara siihen aikaan Ruotsissakin oli valitettavan suppea ja kun pääpaino pantiin haukkuvuuteen, oli tulos tämä. Maassamme on väriltään tumma, mutta hirviveriltään maailman paras harmaakoirakanta.

Analysoin hieman eri koirien vaikutusta rodun muodostumiseen. Mielipiteeni on suppea ja korostan samalla, että muulla koiralla on ollut vaikutusta kannan muodostumiseen, kuten myös monilla kasvattajilla. Oma osuuteni on loppunut 10 vuotta sitten viimeiseen kasvattiini kaksoisvalio Kruunupään Rakuun.

Niin kuin edellä olen valottanut ne 20 kpl tuontikoiria, joista osittain voimakkaampi jalostus alkoi, tärkeimmät olivat: Gärdetorpets Bess, Nickås Kai, Basteruds Sull ja Aku sekä täällä jalostuskäytössä olleet Tuffe ja Milo. Nartuista vaikuttivat Gärdetorpets Gärdä, Nickås Penni, Nickås Ulva, Malmbos Ulva ja Raja. Näistä koirista erityisen suuri merkitys on ollut Gärdetorpets Gärdalla. Koiralla on noin 40 kpl ensimmäisellä palkinnolla haukkukokeissa palkittuja jälkeläisiä. Näistä Valioita on noin 20 kpl. Vieläkään ei ole yhtään narttua missään koirarodussa, joka ylittäisi Gärdan ykköspalkintojen määrän.

Kun nämä edellä mainitut koirat olivat tehokkaasti jalostuskäytössä, alkoivat niiden jälkeläiset tehokkaan jalostustyön, kuten Immosen kirjoituksesta ilmenee.

Niin kuin kuvasta ilmenee, Bess oli hyvä ulkomuodoltaan ja kaunisvärinen. Sen vaikutus myöskin ulkomuotoon ja väriin oli myönteinen.

Basteruds Sul oli itse hyvä hirvikoira, saavuttihan se hirvimestaruudenkin. Väritys sillä oli tumma, turkki lyhyt ja sen luonne oli vähän äreä, jota ominaisuutta se jonkin verran periytti. Sull oli melko suvuton koira. Sen jälkeläiset olivat epätasaisia. Haukkupuolta tuli mukavasti ja samalla lyhyttä hakua.

Nickås Kaj oli kovasti tummavärinen, ulkomuodoltaan ei kovin hyvä, suvultaan erinomainen, mutta perimäainekseen kuului matalajalkaisuus. Sen täysi sisar Nickås Penni periytti useita matalajalkaisia (dreeverimäisiä) koiria. Kaj on vaikuttanut tumman samean värin muodostumiseen kantaan.

Aku, vaikkakin oli Suomessa kasvatettu, ostettiin takaisin Ruotsista. Se oli liian tummasävyinen koira, vaikka oli kansainvälinen muotovalio. Akulla oli hyviä pentueveljiä, jotka olivat väriltään Akua parempia. Akun värin periyttäminen oli huomattavan suuri. Tuottamani narttukanta oli väriltään parempaa.

Jack, jonka Matti Laiho omisti, väri oli tumma ja se on näkynyt Jackin jälkeläisissä, niin hyvä lisä kuin Jack olikin alkuaikojen jalostuksessa. Lindhagens Arcko ja Skogmarkens Barr eivät osoittaneet erityisen hyviä käyttöpuolen periyttäjäominaisuuksia, mutta väri oli molemmissa koirissa hyvä.

Oman lukunsa ansaitsisi Pigge. Koira oli hyvä joka suhteessa. Se oli vain vähän

pieni 5 1 cm. Koiran vaikutus on varmaankin kaikista merkittävin, mitä tässä rodussa tiedetään. Hieman myöhemmin Juhani Hirvelä tuotti Norjasta Peik av Suteråsin. Vaikka Peik oli keskitasoa joka suhteessa, sen periyttämis-arvo siinä tilanteessa nousi arvoon arvaamattomaan. Täysin erisukuisena se vei sukusiitosriskiä pois harmaakoirakannasta.

Tästä ajasta eteenpäin on monen koiran vaikutus ollut melkoinen, niin kuin Immonen esittää. En puutu tähän koira-ainekseen.

Kun Nuutinen esittää, että ainoat oikeat koirat löytyvät Norjan koiratuotoksista ja, että norjalaiset ulkomuototuomarit ovat ainoat oikein arvostelevat, niin saanen kohteliaimmin esittää seuraavaa: On hyvä, kun rodun kotimaasta tuotetaan "uutta verta" rotuumme. Mutta täytyy muistaa, että puolet tuotetuista koirista on ollut kaikkea muuta, kuin mitä Nuutinen esittää, ne vain eivät tule esiin.

Vaikka Norjan haukkuvien harmaiden osuus on viimeisen 20 vuoden aikana noussut, on muistettava, että jalostusaineistossa on paljon kytkinkoirana toimineiden koirien ominaisuuksia. Annetaan arvo sille työlle, johon olemme Suomessa yltäneet. Käytetään jatkossakin sitä jalostusainesta, joka meillä on, eikä sokaistuta näihin Norjan tuotoksiin. Vaarana on, että astutus suuntautuu liiaksi Norjan tuotokoiriin. Oma kantamme on Norjan alkuperää, joka on Ruotsin kautta tänne tuotettu. Nyt Norjasta tuotettu jalostus-aines on suurelta osin saman sukuista, jossa Bausin osuus on hyvinkin merkittävä. Onhan tällä uroksella noin 500 jälkeläistä. Saman sukuisuus johtuu siitä, että haukkuvat koirat tulevat pääasiassa juuri niistä linjoista, joista koirat on tänne tuotettu.

En kiellä, etteikö tuotettujalostusaines olisi nostanut rotumme ulkomuotoa, eritoten väritystä, mutta Norjasta tuotettu koira-aines ei poista meiltä lähisiitoksen vaaraa.

Korostaisin vielä lopuksi, että meillä on maailman laajimmin levinnyt metsästyspystykorva vaalittavanamme, jolla on maailman parhaat "hiviveret" perimässä. Kun menemme ulkomuoto- ja värivirtausten mukaan, menetämme vähitellen sen syväälutaavan jalostustyön, jonka vanhat ja nykyiset rodun harrastajat ovat luoneet.

- Esko Nummijärvi -

[<Jalostus](#)